

H6 Tijd van regenten en vorsten

KA (voluit): Het streven van vorsten naar absolute macht

KA (in eigen woorden): Het streven van koningen om zelf de volledige macht te hebben

Tijdvak: TV6: Tijd van regenten en vorsten (1600-1700)

Voorbeeld/uitleg:

Voorbeeld: Lodewijk XIV van Frankrijk.

Hij wordt als ultiem voorbeeld van een absolute vorst gezien, en ook wel de 'Zonnekoning' genoemd omdat hij vond dat alles om hem draaide. Hij liet het enorme paleis van Versailles aanleggen, en is ook beroemd vanwege zijn uitspraak: 'L'état, c'est moi' wat betekent: 'De staat, dat ben ik'.

In de 17e eeuw streden Europese vorsten met hun onderdanen om de verdeling van de macht. Veel vorsten streefden naar absolute macht. In Frankrijk ontstond een absolute monarchie, terwijl Engeland een constitutionele monarchie werd.

Begrippen + uitleg in eigen woorden

1. Absolutisme

Een staatsvorm waarbij de koning alle macht in handen heeft, en aan niemand verantwoording hoeft af te leggen.

2. Constitutionele monarchie

Staatsvorm waarbij de macht van de koning is vastgelegd in de grondwet (constitutie).

3. Droit Divin

Betekent letterlijk: 'Goddelijk recht'. Dit houdt in dat een koning het recht om te regeren heeft gekregen van god.

4. Mercantilisme

Een economische politiek die erop gericht is om de economie van het eigen land zoveel mogelijk te bevorderen. In de praktijk betekent dit beleid waarbij export heel erg werd bevorderd, en import wordt bemoeilijkt.

5. Hugenoten

Franse calvinisten. Bij het absolutisme en de centralisatiepolitiek hoorde vaak ook de invoering van een staatsgodsdienst, in Frankrijk catholicisme. Na het intrekken van het edict van Nantes (dat hugenoten rechten gaf in Frankrijk) vluchtten veel hugenoten, o.a. naar de Republiek der Verenigde Nederlanden.

KA (voluit): De bijzondere plaats in staatkundig opzicht en de bloei in economisch en

cultureel opzicht van de Nederlandse Republiek

KA (in eigen woorden): De bijzondere politieke, economische en culturele kenmerken van de Nederlandse Republiek

Tijdvak: TV6: Tijd van regenten en vorsten (1600-1700)

Voorbeeld/uitleg:

Politiek gezien was de Republiek uniek voor zijn tijd. De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden was een van de weinige republieken in Europa, de meeste landen werden nog door een vorst bestuurd. De Republiek bestond uit zeven zelfstandige gewesten en later veroverde gebieden, die door de Staten-Generaal werden bestuurd. Naar buiten toe trad de Republiek op als eenheid. De macht was in handen van regenten, die voor een groot deel werden benoemd uit de rijke stedelijke burgerij.

Economisch gezien was de Nederlandse republiek bijzonder vanwege de enorme welvaart. Hierom wordt deze tijd ook wel de 'Gouden eeuw' genoemd.

Door de enorme welvaart werd er ook geïnvesteerd in kunst. Dit leidde ertoe dat de Republiek ook cultureel gezien een bijzondere tijd was, waar we bijvoorbeeld Rembrandt en Vermeer aan te danken hebben.

Begrippen + uitleg in eigen woorden

1. Staten-Generaal

Een vertegenwoordiging van alle provinciën van de Nederlanden, die samen met de stadhouders en landsadvocaten regeerde.

2. Moedernegotie

De moedernegotie was de 'Moeder van alle handel'. In de Nederlanden was dit de handel met de landen rond de Oostzee. Deze handel met landen in Noord-Europa was de basis voor de 'Gouden eeuw' door de welvaart van Amsterdam, en doordat veel landbouwproducten geïmporteerd konden worden, en er dus kon worden gespecialiseerd en export.

3. Raadpensionaris

De hoogste ambtenaar in het gewest Holland. Aangezien dit gewest het meeste belasting betaalde hadden zij ook het meeste te zeggen in de Staten-Generaal, en was de Raadpensionaris dus een belangrijke positie.

4. Regent

In de Republiek waren regenten de bestuurders van Nederlandse steden. De regenten waren vaak afkomstig van rijke koopmansfamilies.

KA (voluit): Wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie

KA (in eigen woorden): Het begin van wereldwijde handel en kapitalisme

Tijdvak: TV6: Tijd van regenten en vorsten (1600-1700)

Voorbeeld/uitleg:

Voorbeeld: De V.O.C.

De V.O.V. kan gezien worden als eerste 'multinational' door de aanwezigheid in meerdere landen. Daarnaast was de V.O.C. ook het eerste bedrijf dat aandelen uitgaf. De V.O.C. is opgericht met als doel om zoveel mogelijk winst te maken, en daarmee in veel opzichten was de een voorloper van kapitalisme.

In de 17e eeuw kwam het handelskapitalisme tot bloei en ontstonden wereldwijde handelsnetwerken. In de groeiende wereldeconomie speelde de Verenigde Oost-Indische Compagnie een hoofdrol. De West-Indische Compagnie was actief in gebieden rond de Atlantische Oceaan.

Begrippen + uitleg in eigen woorden

1. Kapitalisme

Economisch systeem waarbij bedrijven eigendom zijn van privé personen (dus niet van de staat) met als doel winst te maken en zo het kapitaal te vergroten.

2. Handelskapitalisme

Vorm van kapitalisme waarbij kooplieden hun kapitaal opnieuw investeren binnen de handel en bedrijfstakken. Daarmee verbeteren ze het productieproces en vergroten ze hun kapitaal.

3. Wereldeconomie

Economie waarbij wordt gehandeld over de hele wereld.

4. V.O.C.

Verenigde Oostindische Compagnie. De V.O.C. was een in 1602 opgerichte Nederlandse handelsonderneming met een monopolie (alleenrecht) op handel met het Oosten (Indië). Vooral specerijen werden verhandeld.

5. Stapelmarkt

Een plaats waar goederen worden opgestapeld in pakhuizen om later te worden doorverhandeld.

KA (voluit): De wetenschappelijke revolutie

KA (in eigen woorden): De ontwikkeling van de wetenschap in de 17e eeuw

Tijdvak: TV6: Tijd van regenten en vorsten (1600-1700)

Voorbeeld/uitleg:

Voorbeeld: Het microbiologische werk van Anthonie van Leeuwenhoek. Hij leefde in de Republiek tijdens de 'Gouden eeuw', en heeft veel voor de wetenschap betekend door zijn werk met een microscoop. Dit past goed bij het KA van de wetenschappelijke revolutie omdat microscopie bij uitstek gaat om eigen waarnemingen. Net als voor de cultuur geldt ook dat de wetenschappelijke bloei voor een deel te danken is aan de bijzondere positie van de Republiek. Door de welvaart én relatieve vrijheid kon de wetenschap floreren.

In de 17e eeuw leidde een nieuwe onderzoekende houding tot de wetenschappelijke revolutie. In de exacte wetenschappen kwamen theorieën en wetten tot stand op grond van redeneren, waarnemen en experimenteren. Bij de Europese expansie en in oorlogvoering werden veel nieuwe ontdekkingen en uitvindingen toegepast.

Begrippen + uitleg in eigen woorden

1. Wetenschappelijke revolutie

De ontwikkeling waarbij onderzoekers zich begonnen te richten op waarneming en experimenten, in plaats van op al bestaande religieuze teksten te vertrouwen.

2. Humanisme

Stroming in de renaissance waarbij men zich focust op de studie van literatuur, filosofie en kunst uit de klassieke oudheid. Dit past bij de wetenschappelijke revolutie omdat men terug ging o.a. naar de wetenschap van de Grieken & Romeinen, in tegenstelling tot de kerkelijke visie op wetenschap.

3. Renaissance

Een herleving (letterlijk: wedergeboorte) van interesse in de levensstijl en kunst van de klassieke oudheid. Dit past bij de wetenschappelijke revolutie omdat men terug ging o.a. naar de wetenschap van de Grieken & Romeinen, in tegenstelling tot de kerkelijke visie op wetenschap.